

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr HINLEDER FELS ÁKOS

ÜGYVÉD

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Az országgyűlés megnyitása.

(b) A függetlenségi és 48-as párt volt elnöke, ősz vezére, Irányi Dániel, minden új országgyűlés megnyitása előtt fölemelkedett a képviselőházban s az ő rendithetetlen hazafiságtól áthatott szent meggyőződésével kijelentette maga és pártja nevében, hogy mivel a budavári királyi várakon osztrák címeres császári lobogó leng, mivel a magyar király környezetében osztrák udvari föméltóságok is részt vesznek: a függetlenségi és 48-as párt ezeket a tényeket ellentétben állóknak tartja Magyarországon közjogi önállóságával, állami függetlenségével s ép ezért nem megy föl a várpalotába a trónbeszéd meghallgatására s az országgyűlés szertartásos ünnepélyes megnyitására.

A függetlenségi és 48-as párt mind a mai napig e mellett a felfogás mellett volt s bár enyhültek némileg a közjogi sérelmek, amennyiben ma már osztrák udvari méltóságok nincsenek jelen a magyar országgyűlés megnyitásán s bár a függetlenségi párt sem tette ridegen pártkérdéssé ezt az álláspontot, úgy, hogy mindig akadt egy-két szélbali képviselő, ki fényes díszmargaritában ott pompázott az udvari ceremóniánál; általában véve azonban alig változott a helyzet s a legnagyobb ellenzéki párt következetesen tüntetett távollétével az országgyűlési ünnepélyes megnyitásokon.

A függetlenségi és 48-as párt ezidő szerint a kormány mögött áll s 242 megválasztott tagjával az országgyűlés hatalmas abszolút többségét alkotja. Most mikor kölcsönös engedékenységgel, az elvek harcának ha nem is feladásával, de mindenestre elég tartósnak szánt fegyverszünettel, kölcsönös jóindulattal igyekezett a király és a nemzet a kibontakozás útját megkeresni s azt sikerült is szerencsésen megtalálniok: nem pusztán kanapé-kérdés az, vajjon most is következetes marad-e a függetlenségi és 48-as párt eddigi ortodox álláspontjához? S amennyiben ismét a királyi várakban menne végbe az országgyűlés megnyitása: a függetlenségi és 48-as párt ismét kivonja-e magát az ottani résztvevőkből?

Elképzelhetetlennek tartjuk az országgyűlés megnyitását az or-

szággyűlés leghatalmasabb pártjának, a többségnek részvétele nélkül.

Viszont az is bizonyos, hogy mindazon aggodalmak és sérelmek, amik a függetlenségi és 48-as pártot az eddigi megnyitásokon való megjelenéstől visszatartották, ma is teljes egészükben főállanak.

Az is bizonyos, hogy ebben a kérdésben csakis maga a függetlenségi és 48-as párt van hivatva döntő megállapodásra jutni. Mindazonáltal sem nem korai, sem nem illetéktelen dolog e kérdéssel foglalkoznunk és pedig annál kevésbé, mert már eddig is portáltak elejtett nyilatkozatok, melyek nem ugyan a bennök foglaltak komoly érveinél, mint inkább a nyilatkozó politikusok kiváló súlyánál fogva méltán tarthatnak számot nemcsak figyelembevételre, hanem esetleg irányításra is

Természetesen sokkal jobb lett volna, ha ezek a kellőleg nem mérlegelt s csak úgy odadobott nyilatkozatok meg se tétetnek; mert bár minden őszinte vélemény tiszteletet érdemel, jelen esetben azonban az egyéni felfogásokat szükségszerűleg alá kell rendelni a párt egyeteme által elfogadandó álláspontnak; máskülönbben még meg se nyílik az országgyűlés s a legnagyobb többségi párton már is mutatkozni fog a belső romlás és életképtelenség veszedelme.

A függetlenségi és 48-as pártnak tisztában kell lennie azzal, hogy nem pusztán saját programjával, hanem a kormány által az alkotmányosság megmentése és helyreállítása céljából létesített ideiglenes kormányzati programmal ment a választási küzdelembe s így nyerte meg az abszolút parlamenti többséget. Csakis ez adja magyarázatát annak a sajátságos helyzetnek, miszerint a többségre jutott 48-as párt nem követelheti ez uttal teljes programjának azonnal megvalósítását, hanem csakis a koalíciós kormány által kijelölt megvárt korlátok között mozoghat. Gondos tekintetét pedig el nem vonhatja attól a figyelemtől, melylyel a korona iránt kell viseltetnie, nehogy zavaró ellentét idegenítse el ismét tőlünk az uralkodó jóra hajló lelkületét mindjárt az alkotmány megerősítésére szánt vállvetett munka elején.

Feltétlenül szükséges tehát, hogy ebben a külsőségnek, etikett-dolognak, alakiságnak látszó kérdésben is létrehozza a kormány az összhangot a korona és a többségi pártok összesége közt. Ennek a kívánatos összhangnak a megteremtése lesz első erőpróbája a kormánynak s mi szeretjük hinni, hogy fenn is, lenn is győzni fog a jobb belátás s akkor nem lesz nehéz a kérdés tapintatos megoldása...

Kétségtelen dolog, hogy az osztrák császári lobogónak nincs helye ott, ahol Magyarország apostoli királya kizárólag mint szent István utóda végez királyi funkciót kettős birodalma egyikeben, a közjogilag teljesen önálló és független magyar államban. Kétségtelen dolog az is, hogy semmi olyasmit a ceremóniák külsőségeiben sem lehet elfogadni, a mi a magyar állam közjogi önállóságára bármilyen tekintetben is bántó vonatkozással is bírhatna.

Azoknak is teljes tökéletes igazságuk van, kik azzal érvelnek, hogy ha nem sértő a királyi tekintélyre egy kaszárnyának, kórháznak, iskolának vagy templomnak vagy kiállításnak a helyszínén való megnyitása: még kevésbé lehet az az országgyűlésnek a helyszínen való megnyitása sem.

Immár teljesen készen áll a magyar törvényhozás felséges csarnoka; kupolatermében közös gyűlést tarthatnak főrendek és képviselők s fel lehet ott is állítani a trónt épp úgy, mint a budavári elhagyott rideg hajlék egyik szobájában. Az egész ország tapsa fogadná a király azon legmagasabb elhatározását, hogy ő maga jelenne meg az országgyűlésen annak megnyitása végett s nem az országgyűlésnek kellene emiatt hozzá mennie. Teljesen elnémulna ekkor minden gáncs és ellenvetés s egész Magyarország a szebb jövő hajnalhasadásának egyik meleg sugaraként üdvözölné a király e nemes magatartását.

Természetesen ezt erőltetni nem lehet s akkor volna igazán becses e királyi tény, ha nem erőltetésre, hanem önkéntes elhatározásra történnék.

Bármint rendelkezék is azonban a király legfelsőbb akarata: a függetlenségi és 48-as párt nem tévesztheti szem elől, hogy a legnagyobb gubernementális

párt jelenleg azt a kormányt támogatja, amely nemcsak az övé, hanem a király kormánya is.

A politikai helyzetről.

Üres kamara.

Wekerle Sándor pénzügyminiszternek kétségtelenül legnehezebb a dolga — az új helyzet rendezésében. Míg 1903 végén az állampénztári készletek összege százötvennégy millió nyolcszázhatvanhárom korona és 69 fillér volt, addig a készlet teljes felhasználása, az 1904. és 1905. évi ex-lexes bevételek elköltésével, fenekestől felforgatott állapotok mellett, 1905. év végén 165 millió bevételi hiányt és 100 millió korona adósságot hagyott hátra a darabont-kormány. Bár a delegációk 1905—1906-ra még 1904-ben összesen 163 millió korona hitelt szavaztak meg, a hadügyminiszter csupán 54 millió koronát kapott volna a darabontoktól. A többi pénz tehát eluszott a darabontok kedvtelésére, a haladók piszkoló lapjainak támogatására. Nagy része azonban megmaradt a hazafias adózó polgárság zsebében, mert adófillereit közpédára nem bocsátotta. Az állampénztár tehát kiürült és most már a közönség fokozottabb mérvű befizetései szükségesekek, mert tudvalevőleg az „üres kamarának“ alig lehet okos a gazdasszonya. Wekerle azonban nem azért első pénzügyi szaktekintély, hogy az ország vagyoni helyzetét rövid idő alatt rendbe hozni ne tudná.

A nemzetközi.

Csodálatos ország ez a Magyarország, ahol a magyar a házigazda és nem szívesen látott vendégei dirigálnak. Ilyen vendégek a nemzetközi cucilisták, kiket Polónyi igazságügyminiszternek a választási reformra nézve mondott kijelentései, haragra lobbantottak. Terrort, bombát és tört ígérnek annak, aki szembe száll velük. Természetesen ezt nem úgy kell értelmezni, mintha a becsületes érzelmű, magyar munkás-ság mondaná, hanem úgy, hogy a haladók csordájából orditoznak az éhes farkasok. Préda kell nekik dolog nélkül, hogy heremódra élhesenek a mások verejtékes munkáján szerzett vagyonból. Hej Bacchus-tanya, miért is nem maradtál örökre kifogyhatatlan? Miért kellett Kristó-gazdának elmulni? Milyen jó dolguk volt akkor, a nemzetközieteknek! Szabadott rombolni azt az átkozott hazafias lapszerkesztősegeket s ezrekre menő kárt okozni a lapkiadóknak — büntetlenül. Ezt az időt várják a nemzetközietek...

és.

gostai hitval- és papilakot n a toronyra, lyó hó 23-án eg. ra: 7200, pa- Arlejtezési

esbyterium.

székely

ciusi sört

bl. Kitünő za- zai gyárt- ja a ver- ntében felül- literes hordó- fél literes hor- va is kapható. arhelyt, Bud-

zerész-féle

rszesz“

asi fenyőkivo- a havasi fe- erejét, mint atásánál fogva ziszter, mely int belsőleg

háziszer a orbuly gyógy- rszesz.

aktár: Ud- ye részére óda cégnél arhelyt.

szives az alsó

tem be yermek- kban. szives len eset- csobban

LY.

k. Vala- konyha-, golicsóbb

A

tézetét

szte át.

Ablaküvegezés

Ujonek behívása.

A legujabb megállapodások szerint, ha a képviselőház összeül, először is az indennitás kerül tárgyalás alá. A kormány nyolc hónapra kér költségvetési felhatalmazást. Az indennitást a Ház minden valószínűség szerint hamarosan megadja s ezután kerül a sor az ideik, majd a múlt évi költségvetésre és az ujoncjavaslatra. Ennél még nincs eldöntve, hogy még a nyáron vonuljanak-e be az ujonek, vagy csak októberben. Az első mellett szólna az, hogy a póttartalékosok végre hazamehessenek családjaik körébe s rendes foglalkozásukhoz lássanak, ellene az, hogy ezzel ötven-ezer friss, fiatal munkást vonnának el a legnagyobb munkaidőben. Szóba került a póttartalékosok kártalanítása is, végleges megállapodás azonban nem történt.

Erőt az ifjuságnak!

A politika egén fenyegetett fellegek elmúltával, mintegy lidérenyomástól megszabadulva lélegzik fel az egész nemzet. Minden erőket lekötötte, akaratunkat megbénította, munkakedvünket elszibbasztotta az a sivár kietlenség, melyet jövőnk képe mutatott. De megnyugvásunk nem teljes. Lehet, hogy csupán csalóka áprilisi napsugár az, mely most velünk tréfáit űzi, lehet, hogy hajnalra virradóra balvégzetünk újabb és újabb csapásokat mér reánk. Nem szabad tehát mindaddig nyugodnunk, míg minden elképzelhető veszélyrel nem állunk teljesen vértetetlen szembe, míg minden erőforrásunkat a munkabírás maximumára nem fokozzuk. Kétségtelen, hogy ennek igen sok útja-módja van és ép azért nem járhatunk teljesen töretlen ösvényeken, hanem a külföldi államoknak ily helyzetekben tanúsított viselkedését kell szem előtt tartanunk.

Minden állami élet alapfeltétele a lakosság testi és szellemi ereje. E kettő szoros kapcsolatban áll egy-

mással, a szellemi erő a gazdasági haladás záloga, a testi pedig az állam szabadságának, függetlenségének garanciája. Lelkiileg, szellemileg gyöngé népek minden nyers erejük ellenére is háttérbe szorulnak a talán náluk testileg gyöngébb, de nagyobb tudással rendelkező és élelőbb intellektussal bíró nemzetek mögött, hiszen különben hogy lett volna lehetséges, hogy az eredetileg alig néhány ezer lakosságú Róma idővel az egész akkor tájt ismert világot rabigába hajtotta?

De, hogy a fentebbi példánál maradjunk, elérkezett az az idő, mikor Róma maga is hátra maradt a népek nagy versenyében és újabb nemzetek jöttek, melyek őt nemcsak testileg, de szellemileg is tulszárnyalták. Értelmi képessége nem csökkent, de aljas szenvedélyek, buja vágyak szenvedélyébe fult és Róma hatalmának vége lőn.

Ezt a példát választottuk, mert közismert, de utalhathatunk még sok, igen sok hasonló esetre, mely mind állításunk igazát bizonyítja.

A szellemi és testi tökéletesség pedig csak egyetlen uton érhető el, az ifjuság megfelelő nevelése által.

Ennek a nevelésnek egyszerre két irányban kell haladnia, a testi erő fejlesztésére legalább is annyi gond fordítandó, mint az elméletre és tudásra.

Franciaországot a német „Schulmeisterei” verték le Sedánál és ez az iskolamester-irány legelső sorban is a tornázásra fektette a legfőbb súlyt. Jahn volt az első, aki ennek a rengeteg fontosságát belátta és iránya csakugyan elért már annyit, hogy ezer ez ez német tornaegyesület hirdeti nevét.

Azonban az ifjuság testi erejének és szellemi képességeinek fokozásánál nem szabad azt a régi igazságot elfelednünk, hogy — nequid nimis, — semmit se vigyünk a végletegekig. Test és szellem között bizonyos harmoniának kell lennie és egyiknek sem szabad a másik rovására tultengenie.

A mi nevelési rendszerünk azonban a mostani körülmények között minden inkább, sem mint célszerű. És ha az a törekvésünk, hogy a jövőendő eseményei ne készületlen, korcs fajzatot találjanak, ezen a renden változtatnunk kell és sürgősen véget kell vetnünk azoknak az anomáliáknak, melyek a nevelésügy terén jelenleg divnak.

Vessünk csak egy tekintetet középiskoláink növendékeire! Korán reggel, mikor gyenge szervezetük még alvásra szorulna, már hatalmas csomag könyvet cipelnek hönuk alatt, örökös felelemben és rettegésben, hátha lekésnek és a tanár ur megintti őket. Azután következik az egyhuzamban öt óráig tartó és csak rövidke perces szünetekkel megszakított oktatás, mely idő alatt minden tanterem valóban siralmas képet nyújt. 40—50, sőt néha még több fiu is szűk helyre összeszorítva, fülledt levegőben, szorosan egymáshoz simulva, vajjon ki gondolja azt, hogy mindez hasznára válhatnék egy fejlődő gyenge szervezetnek?

Ha azután az ugynevezett torna-óra jön, ez sem egyéb kintzásnál, a zsenge izmok tulfeszítésénél. A legtöbb torna-tanár elfelejti tulajdonképeni hivatását, elfelejti, hogy neki az átlagos emberanyagot kell fejlesztenie, hanem e helyett arra vágyik, hogy a legközelebbi torna-versenyen iskolájának mennél több kitüntetés és ennek révén neki mennél több elismerés jusson. Innen van azután az, hogy a legtöbb tornatanár akrobatákat akar nevelni, kizárólag az erre hajlammal és képességgel rendelkező tanítványokkal foglalkozik, a többit pedig elhanyagolja, azokkal mit sem törődik.

Ez a dolog így semmi esetre sincs rendjén. A torna órának az a célja, hogy pihenő alkalmul szolgáljon az az egyes tanórák között, nem pedig az, hogy a gyermekek testi képességeit tulságig fokozza, másokét pedig unalmas és fárasztó szabadgyakorlatok által teljesen el-lankassza.

Az a heti két óra tornatanítás, melyet a mostani tanrend engedélyez, minden inkább, semmint pihenő. Egyáltalán sokkal csekélyebb tartamu, semhogy a többi, 25—30 tanóra mellett tekintetbe is jöhessen.

A gyermek szervezete igen nagyarányu pihenést követel meg. Az első két tanóra után egy-egy negyedóra még csak úgy-ahogy elegendő, de a későbbi órák már csak az esetben nincsenek káros hatással, ha legalább is felórás pihenőkkel váltakoznak.

Ez tehát az első feltétele annak, hogy erős generációt neveljünk. A másik pedig a különböző sportok kötelező behozatala, és ezzel kapcsolatosan gondoskodás arról, hogy a sportoknak megfelelő hely is jusson. Szabad játékterekre van szükség, mennél többre, mennél nagyobbra, hogy az ifjuságnak módjában álljon sportjának tetszése szerint hódolnia.

Ha ez a két alapfeltétel meg fog valósulni, csak akkor lehet szó arról, hogy a mi emberanyagunk testileg is vetekedhessék a többi államokéval. Addig meddő marad minden lépésünk, minden küzdelmünk, melyet e feladat szolgálatában teszünk.

A дума megnyitása.

Az orosz dumát a cár Szt-Pétervárott, a téli palota tróntermében, e hó 10 én nyitotta meg. A cár egy apródtól kísérve, lépett a trónhoz és felolvasta a következő trónbeszédet:

„Az isteni gondviselés által reám ruházott gondoskodás a haza javáért arra indított engem, hogy a nép választottjait közreműködésre hívjam meg a törvényhozási munkálatokba. Lángoló hittel Oroszország derűs jövője iránt, üdvözlöm önökben a legjobb férfiakat, akiket megválasztani szerettem alattvalóimnak megparancsoltam. Nehéz és bonyolult munka áll önök előtt. Azt hiszem, hogy hazájuk szeretete át fogja hatni és egye-

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irtá: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(Minden jog főtartva.)

(30. folytatás.)

Figyelemreméltó a fejedelem 1569 máj. 26-iki beiktató levele, amelyben a Székelytámadt várkapitányát megbizsa, hogy Bánffy Pált a Marossszék Udvarfalván levő birtokba „az ott netalán lakó primorok, lófők és darabontok kivételével” iktassa és vezesse be.³¹ A fejedelem t. i. egy falunak minden jobbágját Bánffynak adományozza s csak a szabad székelyeket veszi ki abból. Az azutáni időkben gyakran jó elő ez a formula az adománylevelekben, mikor t. i. egész faluk odaadásáról van szó. Egy másik formula az, amely szerint a fejedelem az adományozott javára bármely alakban fenttartható jus regium aról lemond, azt át ruhazza és e szerint az eladományozott jobbágyságot terhelő adófizetésre továbbra is kötelezetnek. 1569-ből még hat adománylevelé maradt reánk,³² és János Zsigmond Liber regius-törvényében 1569 május 26-tól november 17-ig még további 18. Ez a 24 adománylevelé

mind egész falukról vagy a fejedelemlen azon községekben levő összes birtokairól szól. Hogy ezek közül némelyikben jelentékeny számú jobbágy volt, azt Csikból a Szentsimon, Szentimre, Szentkirály neve bizonyítja. Szentkirály a fejedelemtől eladományozott szessziók, telkes arányrészek száma 42 volt pl. E pontra nézve a Liber regius házassága miatt nem mondhatni teljesebb részleteket. Csak annyit állapíthatunk meg az adatokból, hogy János Zsigmond alatt a jobbágyság eladományozása folyvást és szüntelen tartott s hogy a kincstári jobbágyság igen nagy része magánbirtokba ment át; hiszen már az első évben mindjárt közel 1000 jobbágy adományoztatott el — általa...

A hajdani közszékelyeknek hogy Báthori István idejében még ennél is nagyobb száma volt vagy került a fiskus birtokába, azt egy adótabella mutatja 1576-ból.³³ Az Udvarhely, Csik, Gyergyó, Kászonszék összes jobbágyságai által ebben az évben fizetett adó teljes összege 2457 frt 75 dénárt tesz ki; ebből fizettek a fejedelem jobbágyságai 1595-75 frtot, a nemesekéi 872 frtot. A többi rendek adómentesek voltak. Minthogy az adókiivetéskor a jobbágyság mind egyformán adóztatott meg, e szerint a fejedelem jobbágyságai száma úgy viszonylik a nemesek jobbágyságához, mint 1595 872-höz, kereken hát, mint

2 az 1-hez. 176 névleg felsorolt faluból, 41-ben, még minden jobbágy a fejedelemé. Minthogy pedig itt 50 dénárnyi adóról van szó, úgy azt kereken 4900 jobbágy fizette egészben és együtt, amely szám a valószínűséghez igen közel jár. Az 1602-ben Bástá által összeirt összes székely lakosok száma Udvarhely, Csik, Gyergyó és Kászonszék, úgy aránylik a marossszéki és háromszéki lakosok számához, mint 4800 a 4500-hoz; az utóbbi három székben tehát a jobbágyság számát mintegy 4500-ra tehetjük. E szerint hát a hat székben levő összes székely jobbágyság száma kereken 9500 családra becsülhető. 1602-ben, Bástá számlálása³⁴ szerint volt a Székelyföldön 5633 szabados, libertinus, 856 jobbágy és 630 darabont. A 856 jobbágy a hajdani ősjobbágyság utódai voltak; ezek már 1576-ban a többi jobbágyság közé tartozva, hasonlóképp fizettek adót. A darabontok szintén a jobbágyság közül kerültek ki és amint az később ki fog tetszeni, legnagyobb részt János Zsigmond utódai által emeltettek ebbe a rendbe. Ha most e három rendet összeszámítjuk, úgy 7119 familiát kapunk ki. És ha most tekintetbe vesszük, hogy a lófők rendje a darabontoknak és jobbágyságoknak az ő rendjükbe való emelése dacára, sőt a sok háború következtében is jelentékeny szaporodást 1602-ig épenséggel nem mutat föl,

továbbá, ha arra a tényállásra gondolunk, mely szerint a székelyek a conscriptio vagy összeírások elől, kivált a Bástáé elől, rendszeres megszöktek, félrehúzódtak vagy az erdőkbe menekültek, úgy mégis a Székelyföldön levő vagy található jobbágyság számát 1576-ban 9500 fővel általában helyesnek találjuk. Mihelyt mi a 7119-hez az Acsády Ignác³⁵ helyes eljárása szerint hozzáadunk 33 százalékot azok javaként, akik Bástá idejében odább állottak, akkor 7119 meg 2349, tehát 9468 lélekszámot kapunk, épen az általunk megjelölt számadatot. Az 1575-iki év körül tehát volt a Székelyföldön 3200 nemesi jobbágy és mintegy 6300 kincstári vagy fejedelmi jobbágy. Az 1566. és 1577-iki nagy adományozgatás után tehát 10 esztendő alatt mintegy 2000 jobbágy került magántulajdonos keze alá.

A kincstári jobbágyság zöméből közben azután egy új név, egy új rend származott: a darabontok, a pixidáriusok, vagy gyalogok rendje. A fejedelem t. i. János Zsigmond, minthogy a székely gyalogszereket épenséggel nem nélkülözhetette, azért a vitézebb, jobb módú és alkalmasabb kincstári jobbágyságok közül egy csapatot válogatott össze és azokat saját névvel és ranggal a darabontok rendjébe emelte.

(Folyt. köv.)

síteni fogja önöket. Én pedig az általam megadott intézményeket rendületlenül meg fogom óvni azzal a szilárd meggyőződéssel, hogy önök minden erejüket önfeláldozó szolgálattal a haza javára fogják fordítani a szívemhez közelálló parasztság szükségleteinek kiderítésére, a nép felvilágosítására és jólétének fejlesztésére, szem előtt tartva, hogy az állam nagyságához és jólétéhez nemcsak a szabadság szükséges, hanem a jogi alapon álló rend is. Vajha teljesülne forró óhajom, hogy népemet boldognak lássam és fiannak erős, jól rendezett és felvilágosított államot hagyjak örökül. Isten áldja meg a birodalmi tanácsosait és a dumával együttesen előttem álló munkát és jelentse ez a nap Oroszország megiffodását és erkölcsi tekintetben legjobb erőinek újjászületését. Lássanak önök a munkához, a melyre önöket meghívtam és igazolják méltóan a cár és a nép bizalmát. Isten segítsen engem és önöket."

A madarak védelme.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1906. évi 26.120. számú körrendelete, valamennyi kir. tanfelügyelőnek és a tanfelügyelőségi kirendeltségek vezetőinek, a madarak védelme tárgyában.

Az országos Állatvédő Egyesület azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy két oly intézményt honosítsak meg hazánk népoktatási tanintézetekben, mely az Amerikai Egyesült Államokban már évek óta kiváló eredménnyel gyakorlatban van és folyton fejlődik.

Az egyik a „Madarak Napja” (Birds day) a másik a „Fák Napja” (Arbor day) intézménye.

Az Egyesült Államok minen iskolájában ugyanis évenként egy nap kizárólagosan a madaraknak van szentelve akként, hogy a tanító azon a napon tanítványainak fölfogásához mértén, szép és beható előadást tart a madarak életéről, jelentőségéről a természet háztartásában, az ember gazdaságában; de lelkületében is.

És ugyancsak minden iskolában az évek egy bizonyos napja a fáknak van szentelve. E napon az oktató a fák jelentőségét fejtegeti, a suly azonban arra van fektetve, hogy minden gyermek valamely alkalmas, kopár helyen egy pár csemetét ültet el, mely azután magával a gyermekkel növekszik, így a gyermek lényéhez fűződik.

A szóban forgó intézmény meghonosítása céljából ezennel elrendelem, hogy lehetőleg már a folyó 1906. évtől kezdve minden állami, községi, társulati és magán elemi népiskolákban május vagy június hóban a Cim által minden évben meghatározandó külön nap szenteltessek kizárólag arra a célra, hogy azon a napon a tanító a hasznos madarak természetével, jelentőségükkel, a madarak védelmének és szaporításának szükséges voltával, az erre szolgáló módokkal és eszközökkel az iskolai ifjúságot megismertesse és ugyanezt a napot felhasználja arra is, hogy a fáknak és cserjéknek a hasznos madaraknak fészkelésére és szaporítására való

befolyását megvilágítván, a fák és a befásítás nagy jelentőségét is megmagyarázza és ahol ezt a helyi viszonyok megengedik és indokolják, hasson arra is, hogy a gyermekek a vidéki viszonyokhoz képest legtöbb előnyt szolgáló fák és csemeték ültetésével tegyék a madarak és fák napját emlékezetessé és állandóan hasznossá.

Az elemi iskolai tanítók, addig is, míg a madarak és fák napján tartandó előadásra nézve külön utmutatások és vezérfonalak adatnak ki: Hermann Ottónak a „Madarak hasznáról és káráról” szóló munkájából merithetik a szükséges adatokat.

Mint hogy pedig e munka nem áll minden elemi néptanító rendelkezésére: az Országos Állatvédő egyesület évről-évre pályázatot fog hirdetni a madarak és fák napjára alkalmas előadások írására és a díjazott pályamunkát fogja díj nélkül a címnek a szükséges mennyiségben rendelkezésére bocsátani.

A madarak és fák napjának a befásításra vonatkozó részét, illetőleg első sorban a selyemtenyésztéshez szükséges szederfák jelentőségének ismertetésére és terjesztésére kell a főszólt fektetni és csak másodsorban a gyümölcsfákra és pedig azért, mert a szederfáknak és az ezek által feltételezett selyemtenyésztési iparnak az országban igen nagy közgazdasági és szociális jelentősége van.

Közgazdasági azért, mert egy oly iparágról van szó, melynek viszonyaink az ország tulnyomó nagy részében kedveznek, mely fejlődésképes és ma már 140 000 tenyésztő családot és hét gyárban több ezer munkást foglalkoztat. Szociális jelentősége pedig abból áll, hogy extensiv gazdasági viszonyaink mellett a szegényebb sorsú munkás családokba pénzt juttat abban az évszakban, midőn ez a legnagyobb jótétemény, t. i. az aratás előtt. Továbbá azért fektetendő főszólt a szederfák terjesztésére, mert a „madarak és fák napján” az iskolai ifjúság, u. m. az Egyesült Államokban történik és amint az a dolog természetéből is folyik, csemetéket és fákat csakis közterületet képező kopár helyekre, utakra stb. ültethet. Ezek a területeken pedig a gyümölcsfák elhelyezése a kártételek szempontjából célszerűnek nem mondható.

Meg vagyok arról győződve, hogy a nép javának előmozdítására irányuló rendeletemet a néptanítók buzgón és lelkiismeretesen fogják végrehajtani és igyekezni fognak azon, hogy a fa, a bokor szeretete elterjedjen a nép között, mert annak megóvásával és ápolásával együtt az önként föltámad és gyökeret ver a nép szívében s értelmében egyaránt a hasznos madarak védelme is.

Fölhívom a Cimet, hogy annak idején tegyen jelentést intézkedésének eredményéről és terjessze föl azon tanítók névsorát, akik ezen intézmény meghonosítása körül kiváló buzgóságot fejtettek ki.

Budapest, 1906. ápr. 27.

Apponyi s. k.

vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Magyar bakák bebörtönzése.

A Nap tegnapi számában vérlázító katonai önkényről huzza le a leplet. Harminckét székely fiu hét hónapig ártatlanul szenvedett. Nem bírták elviselni a kemény, emberietlen, túlfeszített szolgálatot s mikor arra kérték századosukat, hogy a szolgálatot tevő legénységnek a napi gyakorlatait, kivonulásait engedje el, a válasz az volt, hogy a kérésüket zendülésnek minősítették s 4—24 hónapig terjedő börtönre ítélték őket. Erre az esetre közlelbi számunkban még visszatérünk.

Gróf Mikes plebános fogadtatása.

Gróf Mikes János főesperes, helybeli plebános folyó hó 19-én foglalja el állását városunkban. Ez alkalomból nagy ünnepek lesznek. A város nevében Gotthárd János polgármester üdvözlözi az új plebánost. A róm. kath. leányiskola az ünnepélyes fogadtatás napján d. u. 5 órakor hönkegyelt igazgatója tiszteletére szintén iskolai ünnepséget tart a következő műsorral. 1. Nyitány: Keler B-től. Négykézre, előadják: Bagossy O. és Valter L. 2. „A tavasz érkezése”, daljáték zongora kísérettel. Személyek: Tavas Papp M Fecskék Soó I, Paál M., Reiner J., Nagy M. Hóvirág Paschek M. Ibolya Hodor B. Nefejeits Keresztes A. Liliom Jakab M. Orgonavirág Háromszékly I. Körcsin Pápay I., Rózsa Fodor I. 3. Ünnepi beszéd, mondja Hartmayer M. 4. Üdvözlő ének, éneklő a növendékek kara. 5. „Indul” hat kézre játsszák: Paschek M., Macskásy I. és Lótz G. 6. Élőkép.

Munkásközvetítés.

A miniszteri kirendeltség a mezőhegyesi királyi ménésbirtokra 4000 ruthén és 2000 székely tartalék munkást szerződtetett. A 2000 székely fölfogadására Szilágyi Géza kir. gazd. intéző Mezőhegyesről küldetett ki, aki Dorner Béla kirendeltségi megbizottal a mult hét folyamán vette föl a jelentkezőket, olyan vidékekről, hol a munkások időleges távozása az itteni gazdasági viszonyokat nem befolyásolja hátrányosan. A 2000 székelyből 350 Marostordamegyéből, 1650 pedig Udvarhelymegyéből lett szerződtetve. A munkások június 20-án mennek kora reggel különvonalattal és július 15-ére, midőn az aratás itt is megkezdődik, visszajönnek.

— Nagy saláta-kivétel az Alföldön. Nagykörösről írják, hogy ott most érte el tetőpontját a salátakivétel. Hogy az mily nagymérvű, bizonyítja, hogy naponként 40—50 vagonnal szállítanak Pestre, Bécsbe és Grácba. A termelők naponként 12—15.000 koronát vesznek be salátáért.

— Majálissal egybekötött fürdő-megnyitás lesz ma (vasárnap) a Gergely-féle Sösfürdőn. Kedvezőtlen idő esetén, mához egy hétre marad a majális.

— Hangverseny. Dobó Zoltáné ének- és zenetanár Dr Horváth Károlyné, Dr Damokos Andor és Meák Gyula (Szegedről) szives közreműködésével f. hó 17-én, csütörtökön a „Budapest” szálloda nagytermében jótékonycélu hangversenyt rendez, melyre a n. é. közönséget

e helyen is tisztelettel meghívja. A hangverseny kezdete fél 8 órakor. Kérünk pontos megjelenést, mert az egyes számok alatt a teremajtókat lezárják. Helyárak: páholy 8 korona, I—III. sor 3 korona, IV—VI. sor 2 korona, többi sor 1 korona, diákjegy 50 fillér. Műsor: 1. Beethoven „Sonata” op. 53. tétel, zongorán előadja Dobó Zoltáné. 2. Mendelssohn e moll. Verseny II—III tétel hegedűn előadja Dr Damokos Andor, zongorán kíséri Dobó Zoltáné. 3. Rubinstein e moll. zongoraverseny, 2 zongorán előadják Dr Horváth Károlyné és Dobó Zoltáné. 4. Mendelssohn trio e moll. Előadják Dr Damokos Andor (hegedű), Meák Gyula (gordonka), Dobó Zoltáné (zongora). 5. Liszt XV. Rhapsodia. zongorán előadja Dobó Zoltáné.

— Telefonmizériák. Igen gyakran előfordul, hogy egyik-másik vonalon a vezetékben történő hiba miatt beszélni nem lehet. Egyetlen vonalór tartja rendben az összes vármegyei hálózatot s így aztán nem csoda, ha gyakran napokig várakozni kell, amíg ismét beszélni lehet. Ezt az állapotot megszüntetni nagyon üdvös volna, egy segéd vonalór beállításával. Reméljük, hogy az illetékes körök ezuttal felszólalásunkat figyelembe veszik.

A város zárszámadásainak közszemlére kitétele.

Az 1886. évi XXII. t. c. 142. §-a úgy intézkedik, hogy rendezett tanácsú városokban a számadások, esetleg a számvonosság, szakosztály vagy küldöttség indokolt jelentése, a közgyűlést megelőzőleg 15 nappal a község házában közszemlére kitéendők. A közgyűlés aztán a községi (városi) adófizetők netaláni észrevételeit felolvastatni és tárgyalni köteles. Ezzel a törvény az összes városi adózó polgárságnak jogot biztosít arra, hogy évenként meggyőződést szerezhessen a városi bevételek és kiadások, valamint a közvagyon állapotáról. Ugyanez áll az összes kis- és nagyközségekre nézve is a törvényben. Nagyon helyesen teszik tehát az egyes adófizető polgárok, ha ezt az alkalmat felhasználják és a közvagyonról önmaguknak tájékozást szereznek. Székelyudvarhely város 1905. évi közalap- és gyámpénztári zárszámadásai folyó hó 10-től kezdődőleg a városi számvonó irodájában közszemlére vannak kitéve. Az egyes alapok 1905. évi számadási zárlatai a következők. Közalap készpénzben bevétel 167535 K 93 f, kiadás 161575 K 15 f, készlet 5960 K 73 f. Követ-alap bevétel 5623 K 18 f, kiadás 5134 K 75 f, készlet 487 K 43 f. Tiszti nyugdíjalap bevétel 5507 K 78 f, kiadás 5268 K, készlet 239 K 78 f; értékben bevétel 58794 K 77 f, kiadás 400 K, készlet 58394 K 77 f. Szegényalap készpénzben bevétel 2392 K 73 f, kiadás 2301 K, készlet 91 K 23 f; értékben bevétel 20874 K 95 f, kiadás 1250 K, készlet 19624 K 95 f. Járda-alap bevétel 9720 K 53 f, kiadás 9720 K 53 f; értékben bevétel 2838 K 76 f, kiadás 1850 K 93 f, készlet 987 K 83 f. Sétáló-alap készpénzben bevétel 1681 K, kiadás 1681 K; értékben bevétel 867 K 18 f, kiadás 755 K 51 f, készlet 111 K 67 f. Építkezés és szabályozási alap készpénzben bevétel 389 K,

kiadás 389 K; értékben bevétel 1001 K 52 f, kiadás 107 K, készlet 894 K 52 f. Közsített árvaalap készpénzben bevétel 35891 K 82 f, kiadás 35607 K 08 f, készlet 284 K 74 f; értékben bevétel 104630 K 98 f, kiadás 21989 K 18 f, készlet 82641 K 80 f. Gazdasági és munkássegély alap készpénzben bevétel 387 K 67 f, kiadás 269 K 11 f, készlet 118 K 56 f; értékben bevétel 273 K 64 f, készlet 273 K 64 f. Községi segélyalap értékben bevétel 505 K 83 f, készlet 505 K 83 f.

A nagyszabeni tanítónőképző intézet I-ső osztályába a következő 1906—7. tanévre felvételt folytathatnak 14 életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leány-népiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy leánygimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a főlvetel. A főlveteli kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevel. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az idej első felévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30 án feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kiteendő, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havidíj 36 korona (18 forint). A kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-éig kell benyújtani. A főlvetel július hó első napjaiban lesz elintézve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II. III. és IV. osztályba szintén vehetők fel új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba felvehetőek olyanok is, akik kisedővónói oklevelet szereztek vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a leánygimnázium hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különböző tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A bennlakásról prospektust szívesen küld az igazgatóság. Nagyszabon, 1906. május 1-én. *Dr. Bilinszky Lajos* képzőintézeti igazgató.

— **Tükörablakok** tokkal és teljesen felszerelve eladó. Cím e lap kiadóhivatalában.

— **A fürdés szabályai.** Egészségünk és testünk ápolásában a fürdés egyik legfőbb tényező. Minél többször fürdünk, annál inkább érezzük szükségét, vágyát. Még a legszerényebb körülmények között élő nő se mulaszthatja el ezt legalább egyszer nyolc napon belül. Egyébként pedig, ha mindennap nem, de minden másodnap szükségessé válik azok számára, akiknek a tisztaság iránt kiváló érzékük van. A fürdésnek is meg vannak a maga rendes szabályai. Nagyon meleg vízben épp oly ártalmas, mint metsző hidegben. Sokáig — mondjuk husz perccel — ne ülünk langyos fürdőben se. Igen egészségesek reggeli előtt vagy megelőzőleg a lefekvést, ha ez jóval az étkezés után történik, a hideg lemosások vagy a hideg tus. Telt gyomorral veszedelmes, teljesen üres gyomorral épp oly kevésbé helyes. Kimelegedett testtel vagy bármely lelki izgalom után meg kell várunk, míg megnyugszunk, addig vízbe lépünk nem volna szabad. Nagyobb érkezésekre a fürdés után

legalább egy órát várjunk, hogy egészségünk meg ne bánja.

— **A magyar kir. szab. osztályosors játékok** felette jelentékeny sikert ért el. Mindent azokról a nyereményekről beszélnek, amelyek a 17. játékban huzattak ki, sőt még többet beszélnek az emberekről — rangkülömböség nélkül — azokról a milliók-ról amelyek a jövő hó 23 án kezdődő sorsjátéknál érhetőek el, épen úgy, mintha akár a zsebekben volnának ezek a milliók. Valamennyinek kétségkívül szívük legbelső zugában egy csekély reménység lappang. És miért is ne? A kerék mindannyiok számára forog és a szerencse merőben a véletlennél függ. Mindenki, amly gyorsan csak teheti, egy vagy több sorsjegyet vesz, beteszi ezeket a tárcájába vagy szekrényébe, hogy aztán hónapokon át, mint egy darab rádium, mindazok rideg életét bevilágítsa, akinek egész éven át reggeltől estig pihe-nés nélkül dolgoznia kell, hogy csak a legszükségesebbet megkereshessék, minden reménység nélkül arra, hogy e munka révén valaha jóléthez, vagy épen gazdagsághoz jussanak. A most vásárolt sorsjegyek, egész időn át megannyi ablakcsókák, amelyeken át a szerencsésbe lehet pillantani. Hiszen még a legmögörvább moralisták se tagadták soha sem, hogy a reménység az emberi cselekvések leghatékonyabb rugóinak egyike. Hát nem e szerencsétől függ életünk legtöbb körülménye? Terveink sikere, fáradozásaink célja, törekvésünk a teljes gazdasági függetlenség iránt, mindez vajjon nem olyan-e mint egy sorsjegy, amelynek eredménye igen gyakran nem az egyesek intelligenciájától és tettéréjétől függ? Egy neves írónk nem réghiben a maga szellemes modorában azt írta, hogy a mindenkit szórakoztató és gyakran vigasztaló sorsjáték, anélkül, hogy valakire veszedelmes volna, a leggyorsabb minden spekuláció között, minthogy az esélyek minden résztvevőre nézve egyenlők. És a mikor ellentették, hogy nem nyerhet mindenki, azt válaszolta, hogy az csak azoknak jelent valamit, akik a reménységet a bizonyossággal nem tévesztik össze. Ha veszünk egy sorsjegyet, úgy minden szenvedelem nélkül játszunk. A játék megvárárszol bennünket, anélkül hogy felizgatna és azon a napon, a mikor a huzás csak a mások szerencséjét hirdeti számunkra, filozofikus egykedvűséggel mondjuk: a szerencse vak és kiszámíthatatlanok a szélségei. Mindenesetre semmi akadályja nincs, hogy ma vagy holnap a mi ajtónkon kopogtasson. Kinek nincs még sorsjegye? A legszerencsésbb Dörge Frigyes bankházában kapható.

Közbirtokossági ügyek.

A volt urbéres-erdők eladásának korlátozása. Az urbéres-erdők és erdőjuttalékok eladása a földmivélsügyi miniszter engedelmétől függ. Több törvényhatóság jóváhagyta engedelem nélkül is az urbéres erdők elidegenítésére vonatkozó adásvételi szerződést. A belügyminiszter ez okból most szigorú rendeletben utasította a törvényhatóságokat, hogy az urbéri erdőillelőségek elidegenítése iránt kötött jogügyletek jóváhagyását csakis abban az esetben tegyék elbírálás tárgyává, ha az érdekeltek a földmivélsügyi miniszternek engedelmét bemutatják. Hasonló rendeletet intézett a miniszter a kiskorúak erdőillelmenyének jóváhagyására vonatkozólag az árvaszékekhez is.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Lopás és orgazdaság Simó András (csuszató), 23 éves, zetelaki lakos a Szabó István János bezárt kamrájából az ellopott fordító segitségével zabot vett el azon célból, hogy azt eltulajdonítsa. Boldizsár Teréz Ficzi pedig az ellopott zab elidegenítésénél közreműködött. Ezen tényekért állottak a büntetőbírótság előtt, hol Simó András 8 havi börtönre ítélték. Az elítelt felebbezést jelentett.

Súlyos testisértések. Ilyés Dénes 32 éves, székelypálfalvi lakos Vajda György Mihályt a korcsmában bántalmazta február hó 27-én. Ifj Czincziri János 32 éves, oroszhelyi lakos pedig folyó évi január 12-én az uton Keresztes Ignácot bántalmazta.

Előbbit a kir. törvényszék 9 havi börtönre, utóbbit 7 havi börtönre ítélte el. Mindenik felebbezést jelentett.

CSARNOK.

Küzdelem az alkoholizmus ellen.

Irta: tarcsafalvi Pálffy Aladár.

(Folytatás és vége.)

Hanem még valamit el kell mondanom. Úton-utfélen támadják a rendet, mi lesz a szőlő-birtokosokból, ha nem lesz a ki megigya a hegy levét? Erre is megvan a felelet. Lehet a szőlőből éltető üdítő italokat készíteni, lehet annak nedvét úgy konzerválni, hogy abból nem méreg, de tápláló ital keletkeznék, mely az egészségre nem káros, sőt hasznos a benne foglalt nagymennyiségű szőlőcukor frissítő gyümölcs-savak, ásványos és gyümölcs fehérje. Ezen ital erősítő, lázas betegségeknek angyagsere és idegrendszer zavaroknál, vérképező a vérszegénynél, a szőlő-kurának minden tekintetben megfelel, s e sok előnye bizonyonnyal többet ér annál a kárnál, a mit az erjesztés útján készített bor okoz a szervezetben s annál a millió rövid gyönyörnél, melyet oly hosszú testi és erkölcsi katzenhammer vált fel. A pálinka szesz alakjában pedig az iparban bőven fog alkalmaztatni. A komló-termelést sem teszi tönkre, mert azt is felhasználják alkoholmentes sörök készítésénél. De ha a szesz-munkások egyrésze nem kapna is munkát e gyárban, rendelkezésére áll a mező-gazdaság, állattenyésztés, szövő és fonó ipar is, ha az a munkás, ki eddig keresményét pálinkára költötte, annak most már húst, tejet, tojást, szóval tápláló ételeket szerez be, sokkal hamarabb válik a társadalom javára, mintha pálinkától elbutított elmével dőlgingezne egyik sarokról a másikra.

Az állam sem veszene vele nemzet gazdasági szempontból, mert a nagy bevétel helyett nyerne tisztességes munkás polgárokat s a mit elvesztene a révén, visszakapná a vámonon. A munka és az ember az országnak az első tőkije kell hogy legyen.

Le kell hát omolna az alkoholizmus arany borjújának az igazság előtt, már pedig kérlelhetetlen igazság az, hogy ország fentartására, nagy tettek csak politikailag érett nemzet képes, ennek pedig egyik lét feltétele a józan, munkás, becsületes élet.

Ezekben akartam ismertetni az alkoholizmust és az ellene való küzdelmet. Jelenleg hatalmas mozgalom indult meg, hogy szombaton estétől hétfőn reggelig pálinkát kimérni ne legyen szabad. Bár keresztül vihető lenne. Már csak ez hány szerencsétlen családot mentene meg. Oh mert olyan sokan vannak még a kik heti keresetüket szombaton este elviszik a korcsmába, míg a gyermekek lézengve, az éhségtől könyves szemekkel kérnek egy falat kenyert a kétségbeesett anyától. Az ilyen szerencsétlen apa elveri mindenét, talán még azt is, mit a szegény nő éjjeli munkával keresett, hogy éhen ne vesszenek gyer-

mekei. Gondoljátok meg férfiak, mit cselekedtek s ti nők, ha van bennetek erő, tartásotok vissza a korcsmába indulót, mentsetek meg, ha még lehet. Nagy erő van a ti kezetekben, a szerietnek fegyvere.

Hozzátok is fordulok papok és tanítók. Szószékről és az iskolai emelvényről egyaránt hirdessétek, hogy elvész a nép, mely rabja lett az alkoholnak. Nyissátok fel szemét a népek, hisz ti érintkeztek vele, s higgyétek el, kedves dolgot cselekesztek Isten előtt. S ha elérhetjük, hogybár egy generációt szereshetünk alkohol gyűlöletben, elérjük célunkat, mert a ki áldásait érezte a szesztől való tartózkodásnak, az többé hozzá vissza nem tér s élni fognak népek és nemzetek, egymásiránti szeretetben, békeségben.

Fogjátok kezét hát székely testvéreim s döntsétek le a bálványt. Hagyjatok fel a szesz italokkal s ha majdan egy szebb és boldogabb jövődőt hajnala tűnik fel sokat zaklatott hazánk egén, ha az elmúlt ezer év után egy boldogabb és szebb ezer következik, nagy részetek lesz benne nektek is, a kik felismertétek, hogy csak józan, derék népek lehet boldog hazája és csak ebben lehet boldog a nép, csak akkor lehet szabad, egyenlő és testvér.

KÖZGAZDASÁG.

Az udvarhelyvárm. gazdasági egyesülettől. 155—1906. szám.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület május hó 15 én d. e. 10 órakor a vármegyei ház kistermében közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívottak. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó 2. Titkári jelentés. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése. 4. Elnök-választás. 5. Intézkedés a pénztárnoki állás ügyében. 6. A közgyűlést 4 nappal megelőzőleg beadott indítványok tárgyalása. A közgyűlést megelőzőleg 9 órakor az alispáni irodában választmányi ülés tartatik, melyre a választmány tagjai meghívottak. Községek, gazdakörök, irásbelileg meghatalmazottjaik által gyakorolhatják szavazataikat, a meghatalmazás a szavazás előtt az elnökséghez benyújtandó. Székelyudvarhely, 1906. április hó 30. Dr. Damokos Andor, alelnök. Hlatky Miklós, titkár.

Csikólegelő. A vármegyei lötenyészti bizottság és a miniszteri kirendeltség által létesített csikólegelőre a bejelentett csikók e hó 14-én reggel hajtanak a régi barompiacra, hol a csikókat egy bizottság veszi át és hajtja az Udvarhely városi birtokosság Szarkakő alatti legelőjére. A kik még nem jelentették be csikóikat, azok is elhajthatják nevezett időben és helyre is csikókat a bizottság elé.

Eddig be van jelentve körülbelül 60 darab. Legeltetési díj 6 korona, a fölthajtás alkalmával ezen díj fele 3 korona fizetendő.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézet.

Gyertyánffy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
 Budapest, Váci-körút 63.
 Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
 szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes csészék-ekék, 2- és 3-vasú ekek és minden egyéb gazdasági gépek.

BRÁZAY SÓSBORSZESZ

egészségi és kozmetikai szempontból felülmulhatatlan.

Brázay-féle Kölni-víz
 az illatszerek legkiválóbbja.

Brázay-sósborszesz.
 nélkülözhetetlen házszer.

KISS
 szerencséje

NAGY!

Ki még eddig soha szerencsekíséretet nem tett az osztálysorsjátékban, vegyenegyszerencsesorsjegyet KISS bankházában, mert

KISS szerencséje NAGY

Kinek még eddig az osztálysorsjátékban eredménye nem volt, tegyen kísérletet KISS bankházában, mert

KISS szerencséje NAGY

Több ezer fél nyert a lefolyt sorsjátékban nagyobb nyereményeket KISS bankházában. Az eddigi huzásoknál szerencsénk volt már számos nagy nyereményen kívül háromszor a jutalmat

600.000 kor. = 1.800.000

s a legnagyobb főnyereményt 400.000 koronát = 400.000

Összesen 2.200.000
 4 sorsjegyre

kor. igen tisztelt vevőinknek kifizetni. Minden egyes huzás után közzéteszszük a legnagyobb budapesti hírlapokban a nálunk nyert sorsjegyek jegyzékét, úgy, hogy mindenki meggyőződhetik, miszerint a mi t. vevőinknek különösen kedvez a szerencse.

Kihuzott nyeremények azonnal kifizettetnek.

Kísérlelje meg szerencséjét KISS bankházában, mert

KISS szerencséje NAGY

A XVIII. sorsjáték első osztályának huzása folyó évi máj. 23. és 25-én lesz.

Az első osztályú sorsjegyek árai: Egy nyolcad 1 korona 50 fillér, egy negyed 3 korona, egy fél 6 korona, egy egész 12 korona.

Kiss Károly és Tsa

a magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték főelárusító helye

Központi iroda:

BUDAPESTEN, IV., Kossuth Lajos utca 13.

FIÓK ÜZLETEK:
 VI., Váci-körút 5. szám.
 VII., Erzsébet-körút 22. szám.
 VIII. József-körút 78. szám.

Képeslevelező-lapok

nagy választékban kaphatók

Betegh Pál és Tsa

könyv- és papírárukereskedésében Sz.-udvarhelyt.

Ravas róka

az ember mégis, hogy a
Ceres-ételzsirt

(kókuszdióból) is feltalálta. Minden étel, mit vele készítünk, könnyen emészthető és jóízű.

Schicht György „Ceres“ tápszerművek osztálya, Aussig Elm.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszeráruban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzáralt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobban minőségben a legolcsóbb árakon.

Mindig friss fűszerárak!

Thomassalakliszt

a legjobb és legolcsóbb foszfor-savas műtrágya

minden kalászos, kapás és takarmánynövény (lóhere, lucerna stb.) részére, valamint szőlő, gyümölcsfa, kerti vetemény és ugar trágyázására is. Sziveskedjék a védjegyre, ólomzárta és tartalom-jelzésre ügyelni!

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. h. Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

KALICZA GIZELLA fényképész

a tisztelt közönség szíves tudomására adja, hogy fényképezését Kossuth-utca 16. szám alá, a „Budapesti-szálloda”-val szembe helyezte át.

A szépség egyik főkélléke a szép arcbőr.

Minden hölgynek módjában áll ezt megszerezni,

a FÖLDES féle

Margit-crème

csodás hatású arckenőcs használata által.

A Margit crème egy rendkívül finom, kellemes szíkságu, gyorsan felszívódó, kedves illatú vegyszer, mely már az első kísérlet alatt mintegy behizelgi magát; a bőrnek rögtön kellemes puha bársonyszerű tapintatot ad, 10-20 nap alatt teljesen átalakítja a bőrt, nyomtalanul eltüntet szepit, majfoltot és mindenféle bőrtisztatlanságot.

Előnyös tulajdonsága ezen krémnek, hogy a bőrt nem teszi zsíros tapintatúvá, fényessé, mint más kenőcs, sőt ellenkezőleg annak fényét, mint a puder elveszi, minél fogva nappal is alkalmazható. A bőrt táplálja, mitől az gyermekkedő fűszert, teltséget, bársonyszerű puhaságot és kellemes tapintatot nyer.

Leglényegesebb előnye, hogy **higanyt, ólomot nem tartalmaz és így teljesen ártalmatlan.**

Ára egy tégelynek 2 K, kis tégelynek 1 K. Margit-szappan 70 f, Margit-puder 1-20 K, Margit-aroziv 1 K, Margit-fogpép 1 K.

Készíté:

FÖLDES KELEMEN
gyógyszerész, Aradon.

6 Koronás rendelések bérmentve küldetnek
Kapható: Konez Ármin és Solymossy János gyógyszerárban.

A festett padló vizzel mosható!

A világhírű kiváló finom és tartós

„EMKE“

szoba padlólaek kapható:

Gergely János utóda Tamás Balázs

üzletében Székelyudvarhelyt, hol a legjobb minőségű aradi liszt kiváló finom kávé, fűszer, festék és egyéb házi cikkek legszolidabb beszerzési forrása.

Tükörfényes és szagtalan.

TULIPÁNOS VIZSGAI IRASLAPOK!

nemzeti színű nyomtatással, igen finom magyar gyártmányu papíron, kizárólag

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA
könyvnyomató- és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt

kaphatók. 5 százalék az Udvarhelyvármegyei Tanítók Otthona javára. 100 drb 1 K 50 f. Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján, pontosan elintézzük. Mintakal bárhova ingyen és bérmentve szolgálunk.

Müterem áthelyezés.

Ferentzy Lukács fényképészeti műintézetét Kossuth-utca (Huszár-ház) 21. szám alá helyezte át.

KÉRJEN csak Seller és Kary féle

A „SZÉKELY-UDVARHELY” hirdetése a legeredményesebb.

FIAM VÁSÁROLJ oly le reskedőknél, kik hirdetnek, mert ezek intelligensek és jól fogsz jární.

FRANKLIN.

Tegye le a Tulipánt,

aki a hazai, de különösen a helyi készítményeknek nem barátja. Tegye le a Tulipánt, aki a kitünő zamatu, bármely hazai és külföldi gyártmányt olesóság tekintetében is felülmuló Haurik-féle márciusi sört nem ízlette és arról véleményt nyilvánít. Kapható a gyárban: Székelyudvarhelyt, Budvár-utca 1. sz. Hordóban 1 pohár sör 10 fillér és 06 literes üvegnyi 20 fillér. Kóstoljuk meg!

STOCK-COGNAC MEDICINAL

Kezesség mellett, tiszta borból párolt. Állandó vegyi ellenőrzés alatt.

GAMIS ÉS STOCK
pároló-telepe
FIUME - BARCOLA.

Kapható minden jobb üzletben.

FIGYELEM!

A késmárki gyár beievezett védjegye.

VALÓDI SZEPESSEGI VÉD-JEGY ECHT ZIPSER

Megbízható legjobb minőségű hirneves valódi szepességi lenvászon és

damasztáru

minden nagyobb üzletben kapható. Késmárki gyártmány csak az, mely ezen védjeggyel van ellátva.

HAZAI IPAR!

FREDIN

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcaif, oscaría, chevreaux és lakkeipöh. Bécs, XIII.

Árlejtezés.

A székelyzsombori ágostai hitvallásu egyház tornyot és papilakot épített. Az árlejtést (külön a toronyra, külön a papilakra) folyó hó 23-án d. u. 4 órákor tartja meg.

Költségvetés, toronyra: 7200, papilakra 11400 korona. Árlejtezési bánatpénz: 5 százalék.

A presbyterium.

Korbuly gyógyszerész-féle „fenyő-Borszesz“

„Sósorszesz havasi fenyőkivonattal” tartalmazza a havasi fenyő balszandus erejét, mint ilyen, kipróbált jó hatásánál fogva nélkülözhetetlen háziszser, mely ugy külsőleg, mint belsőleg használható.

Ugyszintén kitünő háziszser a már igen elterjedt Korbuly gyógyszerész-féle Sósorszesz.

Nagybani főraktár: Udvarhelymegye részére
Gál János utóda cégnél Székelyudvarhelyt.

Aki gyorsan és előnyösen házati birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, **Aki** bármiféle állást vagy foglalkozást keres, **Aki** lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, **biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi**

a „SZÉKELY-UDVARHELY” apró hirdetés rovatát.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régiónek bizonyult háziszser, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult készvénynek, csúznál és meghűléseknél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzései elátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv- és papírkereskedését, könyvnyomató- és könyvkötő-intézetét Kossuth-utca 31. szám alá, a postaépülettel átellenbe helyezte át.